

bož doslej preveč vdal. Delajmo po svojih močeh, da učitelji zopet pridejo v naše, to je v vrste slovenskega ljudstva. — 2. »Graja seveda vsakogar boli in moramo biti v nji previdni, kakor z zdravilom. Upamo, da bodo treznomiselniji ljudje izprevideli, da Družba in njeni sodružniki nimajo namena, žaliti kak stan, da pa se mora včasih kaj povedati in na to se lahko odgovori.«

Tako! Zdej veš, slovensko učiteljstvo: j. da si na napačni poti — nemškutarsko si! Pod nemškim vplivom stojiš, če ne puščiš, da te polivajo »narodni« klerikalci z gnojnico. To si bo dobro zapomniti, da se lahko poboljšamo. — 2. Če te oklofutajo in obrcajo, so te zdravili; pa če je bolelo, ne joži, saj so bili »previdni« in niso imeli namena, žaliti kak stan (pravilno bi se moralo glasiti »kakega stanu«). Lahko seveda tudi odgovoriš, samo da se mora zgoditi tako-le: »Oprostite, velemožni, presvetli vodniki naroda, iz katerega vrst sem zašel! Oprostite in odpušcite moji predrznosti, da me je bolela brca, ki ste mi jo dali, da mi je zasmrdela gnojnica, ki ste jo polili po meni! Dovolite svojemu prepričanemu, na kolenu pred vami klečečemu služabniku, da poljubi črevelj, ki me je brnil, da pritisnem svoja usta na golido, ki me je polila! Ni bil greh, da ste me zdravili, dobrota je bila; greh je bila le moja bol, ki mi jo je povzročila vaša premlodna, preblagohotna, premehka graja!« — Tako odgovori, slovensko učiteljstvo, in zopet prideš v vrste slovenskega ljudstva.

Po »Glasnikovem« cinizmu pač ni težko zaiti v ironijo, pa dobro si je zapomniti orožje, ki se z njim bojuje Družba proti učiteljstvu.

Iz naše organizacije.

SKUPNE ZADEVE.

ZVEZA SLOVANSKEGA UČITELJSTVA V AVSTRIJI.

V Lipskem se vrši letos mednarodna književna in grafiška razstava. Te razstave se udeležijo tudi Zveza slovenskega učiteljstva v Avstriji z lastno kolekcijo vseh organizacijskih glasil in pedagoških revij.

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev se kot član Zveze slovenskega učiteljstva v Avstriji udeležijo te razstave s svojimi listi, ki so »Učiteljski Tovariš«, »Popotnik« in »Zvonček«.

Predsedstvo Z. S. U. v A.

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je imelo svoj redni občni zbor dne 8. prosinca v Slov. Bistrici. Udeležba je bila prav dobra; nanovo je pristopilo društvu 5 članov, in sicer: Martin Lah, nadučitelj v Laporju; Apolonija Lenartova iz Črešnjevca; N. Mavrič iz Makol; Matko Janžekovič iz Slov. Bistrice, in Rudolf Gobec iz Venčesla.

Predsednik pozdravlja prav toplo gospoda ravnatelja Schreinerja, ki se je, dasi težko, vendar odzval prošnji in prišel predavati; nadalje njegovo gđ. hčerko, nadučiteljico iz St. Jurja ob i. ž., na novo pristopivše člane in pa ostale, ki se redno in zvesto udeležujejo zborovanj. — Prečita dopis »Zveze«, v katerem ta med drugim pozivlja šolske voditelje, naj ob priliki prvega izplačila draginske doklade pobero pri učiteljstvu prispevek za obrambni sklad in zneske vpošljejo društvenemu predsedniku. Na to se šolski voditelji še enkrat opozarjajo. Toplo polaga na srce naročbo na naš stanovski list »Uč. Tov.«, na »Šolsko Matico«, »Popotnika« in »Zvončka«.

Sedaj povzame besedo gosp. ravnatelj Schreiner. Izvolil si je temo: »Napake pri vzgoji«. Gospod ravnatelj je slov. učiteljstvu dobro znan pedagoški predavatelj, in ni treba predavanja ocenjevati. Oseba gospoda ravnatelja jamči za kakovost predavanja. Vzgojitelje je razdelil v štiri kategorije nekako tako-le: Prvi je strašljivec ali plašljivec, ki pozna le zapoved, prepoved in kazen. Drugi je »prosti«, ki svojemu gojencu pusti vsako prostost, naj dela, kar hoče, zakaj gojenec bo s časom sam uvidel, kaj je prav in ne. Tretji je »posredovalec«, ki stoji nekako med prvimi in drugimi. Pozna prepoved, zapoved in kazen, a to le v jako redkih slučajih uporablja. Četrta, najmodernejša, je oni, ki se ozira na individualnost gojenca in po njej uravnava svoje postopanje. Novejša filozofija razločuje v splošnem dvoje vrst ljudi, in sicer »brezobličneže« (die Gestaltlosen — les amorphes), to so ljudje brez lastne volje, ki se prilagode razmeram in se z njimi tudi izpreminjajo, kakor izpreminja voda svojo obliko po posodi, v kateri se ravno nahaja. Pri takih gojencih, katerih je seveda pretežna večina, ni na mestu prosta metoda, ker potem gojenec

sploh ne ve, kaj naj stori ali pusti. Druga, manjša skupina človeštva je ona, ki ima lastno voljo in razsodnost, ki pod danimi pogoji dosledno ravna in govori. S takimi gojenci je edina prava metoda, ravnati z njimi po individualnosti. Navedeno niti dispozicija celega gorova ni, zakaj ta je bil obširen in temeljit. Predsednik se presrčno zahvali za redki užitek, poslušalci so dali duška hyaleznosti s hrupnim ploskom.

Nato poda tajnik letno poročilo, ki se vzame na znanje.

Blagajnikovo poročilo izkazuje 139 K 66 vin. dohodkov in 82 K 66 vin. izdatkov, torej gotovine 57 K. Tov. Svetlin, Špan in Gselman so pregledali račune, jih našli v popolnem redu ter predlagali, naj se blagajniku izreče zahvala, kar se je tudi zgodilo.

Gospod ravnatelj Schreiner je še sporočil, da se bo tudi letos vršil počitniški tečaj v Ljubljani v dobi od 31. avgusta do 12. septembra, da je pridobljenih 16 predavateljev, ter dal še druga pojasnila.

Na predlog tov. L. Varla se je v zvklikom soglasno izvolil stari odbor. Zborovanje je trajalo do pol 1. ure popoldan. Po zborovanju smo — kakor navadno — polnoštevilno ostali še skupaj. V prijateljskem razgovoru, ob petju narodnih in drugih pesmi so nam urice potekle prehitro. Ko pa je nastopil čas ločitve, smo udeležniki se poslavljali s trdnim sklepom, da nas zborovanje meseca marca spet polnoštevilno združi. R.

Književnost in umetnost.

Gorenjčev jezikovni učitelj. I. Italijanska slovnica za Slovence. (Italijanska slovnica in italijanski razgovori za samouke.) Sestavil Ferdo plem. Kleinmayr, mestni učitelj v Trstu. — Trst 1914. Založništvo: Knjigarna Gorenjec & Co. — Cena 1.20 K, str. 128. — To knjižico je sestavil na podlagi dolgoletne izkušnje tovariš Ferdo pl. Kleinmayr, mestni učitelj v Trstu. Pisatelj je rojen in je preživel večino svojega življenja v krajih s pretežno italijansko večino prebivalstva ter se kot učitelj že petnajst let ukvarja s poukom italijanskega jezika. To nam je porok, da je zgoraj omenjena knjiga dobro uspel poizkus, na čim bolj možno praktičen način seznaniti Slovence s posebnostmi italijanskega jezika. — Knjiga vsebuje dva dela: Prvi del knjige podaja pregleden in točen obris onega, kar je neobhodno potrebno vedeti iz italijanske slovnice. Posebno pazljivo je pisatelj posvetil izreki ital. pisave, tako da bo služila knjiga izbornu samoukom. Z jasnimi primeri sta sklanja in spregra natančno obrazložena. — Drugi del knjige podaja obilico italijanskih dvogovorov s slovenskim prevodom. Popotnik, uradnik, obrtnik, uslužbenec itd., vsak dobi v njih nekaj zase. Pogovorom je dodan besedni zaklad, s pomočjo katerega bo močče vsakemu dvogovor nadalje razvijati ter sestaviti si novega. Dodatek prinaša zopet obilico novih besed, osobito sta obsežni zbirki ital. pridevnikov in glagolov. — Knjiga je tedaj pisana za praktično rabo, in njena ročna oblika podpira dobro ta namen. Obsega slovnico, razgovore in bogat besedni zaklad obenem ter tako vsaj pričetniku in samouku nadomestuje troje knjig, t. j. tudi slovar, Vočigled tudi nizki cení zasluži spretno delo tovariša Kleinmayr najsplošnejšega zanimanja in porabe!

Beležke iz zemljepisja. Sestavila nadučitelj Jos. Mešiček in učitelj Fr. Drnovšek v Sevnici. — Cena 80 y. — Založil L. Smole v Sevnici. — Tiskala »Učit. Tiskarna« v Ljubljani. — Str. 106. — Pričujoča knjiga, sestavljena z veliko vestnostjo in strokovnjaško solidnostjo, navaja najprej učno tvarino za V. šolsko leto (Avstro-ogrsko monarhija, oblika zemlje, zemlja in njeni deli), potem je obdelana učna tvarina za VI. šolsko leto (razen Avstro - Ogrske vse države v Evropi ter predpisana snov iz matematične geografije), končno navaja knjiga učno tvarino za VII. in VIII. šolsko leto (Azija, Afrika, Avstralija, Amerika ter ostala poglavja iz matematične geografije.) V posebnem oddelku so navedene naloge v ponavljanje učne tvarine, kar je velike praktične vrednosti. Iz vsega je videti, da je knjiga plod marljivosti dveh izkušnih šolnikov; zato pa bo gotovo dosegala svoj namen. — Knjigo moremo le najtopleje priporočati že z ozirom na vsebino samo, pa tudi glede na nizko ceno in lično tiskarsko izvedbo. Naj odpira pogled v svet! Gl.

Odborova seja »Maticе Slovenske« 22. decembra 1913. Predsednik poroča, da je dr. Fran Zbašnik odložil odborništvu. Bivšemu odborniku in ključarju se izreče zahvala. Na njegovo mesto se za ključarja izbere ravnatelj A. Koder. — Katalogiziranje Maticine knjižnice prevzame magistratni asistent R. Svetlič. — Matica se je udeležila sprejema člana Švedske akademije, dr. A. Jensna. Z obširnejšim dopisom

je pozdravila slavje stoletnice Petra II. Petroviča Njeguša, pesnika »Gorskega Venca«, na Cetinju ter se po predsedniku udeležila Einspielerjeve svečanosti v Celovcu. — Po poročilu »Društva inženirjev« se delo za tehniški slovar v smislu svoječasnih sklepov vrši dalje in bo začelo uredništvo »Vesti inž.« tekmo l. 1914 priobčevati nabrani material. — Kot ustanovniki so na novo pristopili prof. dr. Bazala v Zagrebu, dr. Bretl v Ljubljani in Ljudska šola v Samostanski ulici v Zagrebu. — Predlogu Zemljepisnega odseka naj bi se Maticin zemljevid slovenskega ozemlja mehanično razširil na severu in jugu, se ne pritrudi. — Obseg knjig za 1913 bo znašal preko 90 tiskovnih pol, torej kakih 30 pol več nego lani. — O »Prevodih iz svetovne književnosti« se bo v kratkem vršila druga enketa. Določijo se honorarji pisateljem in urednikom za leto 1913. — Letos poteče 50 let od ustanovitve »Maticе Slov.«. Marca meseca, ko bo glavna skupščina »Maticе Slovenske«, bi kazalo prirediti ciklus predavanj, kjer bi se morda — skioptično — kazali rokopiši in tiski protestantske dobe, Pohlinove in Vodnikove dobe in Prešernove dobe. Ker poteka 500 let od zadnjega ustoličenja Koroškega vojvode, bi se eno predavanje tikalo tega spomina ter oni obred tolačilca z narodno in socialno zgodovinskega stališča. — »Ižansko narodno blago« (pravljice) bi bilo primerno posebe izdati kot vzorec, kako naj se nabira narodopisno gradivo. — Izmed novih poverjenikov sta s posebnim uspehom delovala E. Vargazon in Iva Dolinšekova na Polju pri Zatičini. Da se da tudi v malih krajih mnogo doseči, kaže na pr. uspeh dr. Krefta pri Sv. Juriju na Ščavnici. V zadnjem času se je ustanovilo nekaj novih poverjeništev.

Zvonček objavlja v 1. letošnji številki to-le bogato in lepo ilustrirano vsebino: 1. Božidar Borko: Jug. 2. Jan Molar: Mirčkova bolezen. 3. Lad. O.: Dušanu v spomin. (S podoba.) 4. Davorinov: Na semnju. 5. Davorinov: Starčkova pesem. 6. Počasi! Podoba. 7. D. Trstenjak: Atila, kralj hunski. 8. Davorinov: Na grobu. Pesem. 9. H. Mlinarjev Pavlek. 10. Dobri bratci. Podoba. 11. Ivo Trošt: Osel — pameten. (Basen. S podoba.) 12. Fran Košir: O hisi in volku. (Basen.) 13. G. A. Rast človeškega telesa. 14. Cvetko Gorjančev: Trije modri. Pesem. 15. Cvetko Gorjančev: Pesem o akaciji. 16. Dobro jutro! Podoba. 17. Pouk in zabava: Zastavica v podobah. — Rimska cesta. — Svetlo solnce se je skrilo. (Pesem.) — 10 najnovjših izumov sedanjega časa. — Ubogi Fred Neun! — Največji hotel na svetu. — Prodiranje meterske mere. — Uspešna kazen. — Največje cerkve na svetu. — Materinska ljubezen. — Iz šolskih nalog. — Usmilite se ubogih ptičic! — Kotiček gospoda Doropoljskega. — V petnajsto leto! — Tak list pač zasluži, da ga priporočamo in širimo z vso vneto. Tovariši in tovarišice bi morali v uspešnem delu za »Zvonček« posnemati vzorno učiteljstvo slovenske okoliške šole v Celju, ki mu je za to leto pridobilo veliko novih naročnikov. Na delo vsi za lepo in dobro stvar!

Srednješolski vestnik.

† Popoldanski pouk na srednjih šolah v Dalmaciji so odpravili. Tako je sklenil dalmatinski deželni šolski svet iz ozirov na zdravje učencev.

† Dr. Fran Ilesič — vseučiliški docent v Zagrebu. Ban baron Skerlec je podelil na predlog profesorskega zbora modroslovne fakultete dr. Fran Ilesiču, profesorju II. državne gimnazije v Ljubljani, dovoljenje, da sme predavati (veniam legendi) o slovenskem jeziku in književnosti na modroslovni fakulteti hrvaškega vseučilišča. Dr. Ilesič bo imel samo vsako soboto predavanje na vseučilišču v Zagrebu. Ostal pa bo tudi vnaprej profesor v Ljubljani. — Prof. dr. Ilesič, temu odličnemu prijatelju naprednega slovenskega učiteljstva, na tem imenovanju iskreno čestitamo!

Politiški pregled

* Kranjski deželni zbor je sklican na torek, 20. januarja, in ostane skupaj do 17. februarja.

* Službena pragmatika. Grof Stürgkh je izjavil uradniški deputaciji, da postane službena pragmatika najbrže že prihodnji teden, napozneje pa 1. februarja zakon, in sicer z retroaktivno veljavnostjo od 1. septembra 1913.

* Kompromis med obema zbornicama. Seja skupne konference poslanske in gosposke zbornice se je končala dne 13. t. m. ob pol 2. uri ponoči, s kompromisom, in sicer se je sklenilo: Eksistenčni davka prosti minimum se zviša na 1600 kron. Prva davčna stopnja od 1601 do 1700 K ostane neizpremenjena. Pri stopnjah od

1701 do 3600 K se sklene zvišanje po 50 vinarjev in ne po 1 K, kakor je hotela prvotno gosposka zbornica. Pri stopnjah od 3601 K do 10.000 kron obvelja zvišanje po prvotnem predlogu gosposke zbornice. Baron Engel je v imenu vlade izjavil, da se bo vpogled v knjigovodstvo naredbenim potom omejil na najpotrebnejše, in sicer finančna uprava ne bo zahtevala knjigovodstvenih izkazov, ampak le potrebne specifikacije. Poskrbelo se bo, da finančna uprava ne dobi vpogleda v fabričarski proces, kalkulacijo računov, zapisnik odjemalcev in domače gospodarstvo.

Kranjske vesti.

—r— Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani priredi v soboto, dne 24. t. m., prvi poučno-zabavni večer v Narodnem domu ob 8. uri zvečer. Predaval bode tovariš Jožef Ambrožič o temi: Solske zamude. — Tovariši in tovarišice iz Ljubljane in okolice se vabijo. — Odbor.

—r— Iz občinskega sveta ljubljanskega z dne 13. t. m.: Občinski svetnik dr. Novak poroča, da se je za učiteljsko mesto na I. mestni šoli oglasilo 14 prosilcev. V ternu so bili predlagani tovariši Likozar, Mlakar in Mikuz. Deželni šolski svet pa je prezrl ta terno in imenoval Labernika (Slomškarja). Dr. Novak vpraša, kaj bo storil župan, da se temu neutemeljenemu preziranju stori konec! — Podžupan dr. Triller prizna principialno važnost tega vprašanja, zlasti ker obstoja zakonita določba, da je deželni šolski svet vezan na terno. Storili se bodo potrebni koraki. — Po praksi, ki jo izvaja deželni šolski svet, so okrajni šolski sveti brez pomena. Zakaj imamo na Kranjskem zakone? Zato, da jih teptajo tisti, ki bi jih morali čuvati!

—r— Mestni vseučiliški fond. Na zadnji seji občinskega sveta ljubljanskega dne 13. t. m. je spravlil v razpravo poročevalec finančnega odseka dr. K. Triller predlog, da se refundirajo razni občinski fond, pri katerih se je občina zadolžila. Tak je tudi vseučiliški fond v znesku 100 tisoč kron, ki ga je ustanovila občina in bi ga izročila svojemu namenu — kakor se glasi dotični sklep — ako bi se vseučilišče ustanovilo do leta 1908. Ker se to ni zgodilo, je bila občina takointako opravičena, ta fond porabiti. Ker pa je zahteva po slovenskem vseučilišču tako splošna, in opravičena, se hoče vseeno refundirati ta fond in se porabiti, ako se ustanovi slovensko vseučilišče, ali vsaj pravna akademija. V to svrhu naj se vplača letno 10.000 kron. — Občinski svetnik Pammer (Nemec) temu nasprotuje in ironizira zahtevo po slovenskem vseučilišču. Odgovarja mu odločno dr. Novak. Obč. svetnik Kristan pravi, da se s tem zneskom ne ustanovi vseučilišče in da je fond bolj moralnega kot materialnega pomena, zato bi pa zadostovalo 5000 kron na leto. Poročevalec vztraja pri 10.000 kronah, in končno se sprejmejo vsi njegovi predlogi.

—r— Umrla je v Ljubljani dne 13. t. m. gospa Ana Misova, soproga g. Celestina Misa, c. kr. profesorja državne obrtne šole, v 44. letu svoje dobe. — Naše iskreno sožalje!

—r— Na cesarja Franca Jožefa dekliškem liceju v Ljubljani je s pričetkom šolskega leta 1914—5 stalno popolniti troje na novo sistemiziranih učnih mest licejskih učiteljic s plačami, ki so ugotovljene za učiteljice z licejskim izpitom, in sicer: 1. Mesto licejske učiteljice za slovensko in nemščino (za dekliške liceje) s slovenskim in nemškim učnim jezikom s službeno obveznostjo 17 ur na teden in s službeno dobo 30 let. — 2. Mesto licejske učiteljice za zemljepis in zgodovino (za dekliške liceje) s slovenskim in nemškim učnim jezikom, ki bi obenem morala prevzeti posle nadzorovalne dame. Službena obveznost 20 ur na teden, službena doba 30 let. — 3. Mesto licejske učiteljice za telovadbo, slovensko in nemško stenografijo s slovenskim in nemškim učnim jezikom, s službeno obveznostjo 24 ur na teden in s službeno dobo 30 let. — Pogoje za oddajo zgoraj označenih službenih mest oločata §§ 5. in 6. licejskega štatuta. — ravilno opremljene prošnje je vlagati pri predsedstvu mestnega magistrata v Ljubljani najkasneje do 15. februarja 1914.

Štajerske vesti.

—š— Brez drv. Iz Maribora poročajo: V Dobrovcih poleg Rač je moral nadučitelj na tamkajšnji dvorazrednici prekiniti s poukom, ker noče krajni šolski svet dati — drv za kurjavo. Res idilične razmere!

—š— O navadnih napakah naše vzgoje je predaval ravnatelj Henrik Schreiner dne 11. t. m. v Narodnem domu v Mariboru. — »Slovenec« piše glede na to predavanje (št. 8 z dne 12. t. m.): »Mi bi gosp. predavatelja opozorili, naj